

KHÁI QUÁT VĂN HỌC DÂN GIAN VIỆT NAM

I. ĐẶC TRƯNG CƠ BẢN

1. VĂN HỌC DÂN GIAN là những sáng tác nghệ thuật ngôn từ truyền miệng

- VHDG là những tác phẩm nghệ thuật ngôn từ.
- VHDG phát triển và tồn tại nhờ truyền miệng.

- ◆ VHDG khi được phổ biến lại, qua lăng kính chủ quan nên thường được sáng tạo thêm.
- ◆ Hai chiều hướng của sự truyền miệng: theo không gian & thời gian.
- ◆ Quá trình truyền miệng được thực hiện thông qua diễn xướng dân gian (nói, kể, hát, diễn...)

2. VĂN HỌC DÂN GIAN là kết quả của một quá trình sáng tác tập thể

- Tập thể gồm nhiều cá nhân, một nhóm người hoặc nhiều nhóm người, rộng hơn là một cộng đồng.
- Mỗi cá nhân đều có thể tham gia sáng tác nhưng ở từng thời điểm khác nhau. Qua quá trình lưu truyền, tác phẩm sau khi được thêm thắt sẽ được bổ sung, đầy đủ hơn, phong phú hơn.

3. VĂN HỌC DÂN GIAN gắn bó mật thiết với các hoạt động khác nhau trong đời sống cộng đồng

- VHDG đóng vai trò phối hợp hoạt động, tạo nhịp điệu cho hoạt động (hò chèo thuyền, hò kéo lưới, hò giã gạo...)
- VHDG tạo không khí để kích thích sự hoạt động, gợi cảm hứng cho người trong cuộc.

→ VHDG LÀ TIẾNG NÓI CHUNG CỦA CỘNG ĐỒNG, NÓI LÊN ĐƯỢC VĂN ĐỀ MÀ
CỘNG ĐỒNG ĐANG QUAN TÂM, TRĂN TRỎ...

♦ Khái niệm VHDG (SGK/19) ♦

II. HỆ THỐNG THỂ LOẠI CỦA VĂN HỌC DÂN GIAN VIỆT NAM

Truyện dân gian	thần thoại, sử thi, truyền thuyết, truyện cổ tích, truyện ngụ ngôn, truyện cười, truyện thơ
Câu nói dân gian	tục ngữ, câu đố
Thơ ca dân gian	ca da, dân ca, vè
Sân khấu	chèo, tuồng, múa rối

III. NHỮNG GIÁ TRỊ CƠ BẢN CỦA VHDG VIỆT NAM

- **Giá trị nhận thức:** VHDG là kho tri thức vô cùng phong phú về đời sống các dân tộc, được xem là sách giáo khoa về cuộc sống.
- **Giá trị giáo dục:** VHDG có giá trị giáo dục sâu sắc về truyền thống dân tộc (yêu nước, nhân đạo, phẩm chất, đạo lý...)
- **Giá trị nghệ thuật:** VHDG có giá trị nghệ thuật to lớn (ngôn ngữ, chất liệu, thể loại...)

PHIẾU SỐ 1

NỘI CÁC ĐỊNH NGHĨA TƯƠNG ỨNG VỚI THỂ LOẠI:**THÂN THƠ**

Tác phẩm thơ trữ tình (thường kết hợp với âm nhạc khi diễn xướng), thể hiện thế giới nội tâm con người.

SỰ THI

Tác phẩm tự sự dân gian bằng thơ, văn vần; phản ánh số phận và khát vọng của con người về hạnh phúc lứa đôi và sự công bằng trong xã hội.

TRUYỀN THUYẾT

Tác phẩm tự sự dân gian ngắn, kể về những sự việc, hiện tượng xấu, trái tự nhiên trong cuộc sống làm bật lên tiếng cười, nhằm mục đích giải trí hoặc phê phán xã hội.

TRUYỀN CỔ TÍCH

Tác phẩm kịch hát dân gian kết hợp với yếu tố trữ tình và trào lộng; ca ngợi những tấm gương đạo đức phê phán đả kích mặt trái của xã hội.

TRUYỀN NGỮ NGÔN

Tác phẩm tự sự dân gian bằng văn vần có lời thơ mộc mạc, phần lớn nói về những sự kiện, sự việc của làng, nước mang tính thời sự, nhằm thông báo và bình luận.

TRUYỀN CƯỜI

Tác phẩm tự sự dân gian ngắn, thông qua các ẩn dụ để kể về những sự việc liên quan đến con người, từ đó rút ra những kinh nghiệm và triết lí sâu sắc.

TỤC NGỮ

Tác phẩm tự sự dân gian, kể về sự kiện và nhân vật lịch sử (hoặc có liên quan đến lịch sử) cụ thể theo xu hướng lí tưởng hóa; qua đó thể hiện sự ngưỡng mộ và tôn vinh người có công với đất nước, dân tộc hoặc cộng đồng dân cư của một vùng. Bên cạnh đó, truyền thuyết cũng vừa đề cao, vừa phê phán các nhân vật.

CÂU ĐÔ

Tác phẩm tự sự dân gian, kể về sự kiện và nhân vật lịch sử (hoặc có liên quan đến lịch sử) cụ thể theo xu hướng lí tưởng hóa; qua đó thể hiện sự ngưỡng mộ và tôn vinh người có công với đất nước, dân tộc hoặc cộng đồng dân cư của một vùng. Bên cạnh đó, truyền thuyết cũng vừa đề cao, vừa phê phán các nhân vật lịch sử.

CA DAO

Bài thơ hoặc câu nói có tính có vần, mô tả vật bằng những hình ảnh, hình tượng khác lạ để người nghe tìm lời giải thích nhằm mục đích giải trí, rèn luyện tư duy và cung cấp những tri thức về cuộc sống.

VÈ

Câu/ lời nói có tính nghệ thuật (ngắn gọn, hàm súc, phần lớn có hình ảnh, vần, nhịp), đúc kết những kinh nghiệm thực tiễn, thường được dùng trong ngôn ngữ giao tiếp hàng ngày của nhân dân.

TRUYỀN THÔ

Tác phẩm tự sự dân gian (có quy mô lớn, sử dụng ngôn ngữ có vần nhịp, kiểu văn xuôi, văn vần hoặc kết hợp cả hai); xây dựng những hình tượng nghệ thuật hoành tráng, hào hùng để kể về một hoặc nhiều biến cố lớn lao diễn ra trong đời sống cộng đồng của nhân dân thời cổ đại; qua đó thể hiện sự ngưỡng mộ, tôn vinh của nhân dân đối với những người có công với cộng đồng.

CHÈO

Phiếu học tập - Học sinh:

Bên Sông Văn

PHIẾU SỐ 2

ANH/ CHỊ HÃY GIỚI THIỆU MỘT SỐ TÁC PHẨM VĂN HỌC DÂN GIAN ỨNG VỚI TỪNG THỂ LOẠI DƯỚI ĐÂY:

STT	THỂ LOẠI	KÊ TÊN HAI TÁC PHẨM	
1	Thần thoại	1	2
2	Sử thi	1	2
3	Truyền thuyết	1	2
4	Truyện cổ tích	1	2
5	Truyện ngụ ngôn	1	2
6	Truyện cười	1	2
7	Tục ngữ	1	2
8	Câu đố	1	2
9	Ca dao	1	2
10	Vè	1	2
11	Truyện thơ	1	2
12	Chèo	1	2

Phạm Ngọc Khánh 11N (2021-2022)

Phiếu học tập - Học sinh:

Bên Góc Văn

PHIẾU SỐ 3

**CÓ NHẬN ĐỊNH CHO RẰNG VĂN HỌC DÂN GIAN LÀ "SÁCH GIÁO KHOA VỀ CUỘC SỐNG".
ANH/ CHỊ HIỂU NHƯ THẾ NÀO VỀ NHẬN ĐỊNH TRÊN?**

